

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 22269/2023
13.03.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., коју заступа Драган Травица, адвокат из ..., против тужене ББ из ..., коју заступа Санда Сувачар, адвокат из ..., ради утврђења и исплате, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 586/23 од 23.03.2023. године, у седници одржаној 13.03.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 586/23 од 23.03.2023. године, у делу којим је преиначена пресуда Основног суда у Новом Саду П 10025/19 од 12.12.2022. године, и одбијен тужбени захтев за утврђење ништавости Уговора о доживотном издржавању закљученог 05.10.2012. године између тужене и пок. ВВ, док се у преосталом делу иста пресуда **УКИДА** и предмет **ВРАЋА** Апелационом суду у Новом Саду на поновно одлучивање.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П 10025/19 од 12.12.2022. године, првим и другим ставом изреке, делимично је усвојен тужбени захтев и утврђена ништавост Уговора о доживотном издржавању закљученог дана 05.12.2012. године између тужене и пок. ВВ. Трећим ставом изреке, утврђено је да је тужилца увећала посебну имовину пок. ВВ, па је обавезана тужена да на име увећања имовине за време трајања ванбрачне заједнице са пок. ВВ тужилци исплати износ од 1.220.878,00 динара са законском затезном каматом од пресуђења до исплате и да тужилци накнади парничне трошкове у износу од 388.060,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Четвртим ставом изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев за исплату траженог износа од досуђених 1.220.878,00 динара до тражених 1.770.000,00 динара, као и у делу захтева за исплату законске затезне камате од 16.03.2017. године до пресуђења.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 586/23 од 23.03.2023. године, првим ставом изреке, преиначена је пресуда Основног суда у Новом Саду П 10025/19 од 12.12.2022. године, у усвајајућем делу и у погледу одлуке о трошковима поступка

тако што је иста преиначена и одбијен као неоснован тужбени захтев којим је тражено утврђење ништавости Уговора о доживотном издржавању закљученог 05.10.2012. године између тужене и пок. ВВ (алинеја 1) и одбијен тужбени захтев за утврђење увећања посебне имовине пок. ВВ и за обавезивање тужене да тужили на име тог увећања током трајања њихове ванбрачне заједнице исплати 1.220.878,00 динара са законском затезном каматом од пресуђења до исплате, као и захтев тужиле за накнаду трошкова поступка (алинеја 2). Другим ставом изреке, обавезана је тужила да туженој на име накнаде парничних трошкова исплати износ од 210.000,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Трећим ставом изреке, обавезана је тужила да туженој накнади трошкове жалбеног поступка у износу од 132.308,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужила је благовремено изјавила ревизију, сходно члану 403. став 2. тачка 2. ЗПП, побијајући исту из свих законом прописаних разлога.

Испитујући правилност побијане пресуде применом члана 408. ЗПП („Сл. гласник РС“, бр.72/11 са изменама и допунама“), Врховни суд је нашао да је ревизија тужиле делимично основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, власник куће у ..., био је пок. ВВ, ванбрачни партнер тужиле и отац тужене, рођене 1985. године. Наведену кућу су ВВ купили његови родитељи када је са мајком тужене ГГ закључио брак, који је трајао од 1984. године до 1994. године. Тужила је у ванбрачној заједници са ВВ била од 1997. године до његове смрти дана ...2016. године. Током заједнице живота, у периоду до 2008. године, тужила и отац тужене су реновирали кућу тако што су променили цреп на кући, подове, кухињу, купатило, плочице, прозоре, врата, увели централно грејање на плин и изградили објект у виду велике хале са гаражом, боксове за живину, летњиковац и бедем до улице, које радове је изводио тужилин отац. По губитку посла у Фабрици ... у ..., где су заједно радили, тужила је 2006. године добила отпремнину од 6.000 евра, а ВВ је 2008. године добио отпремнину у висини од 7.000 евра. По престанку радног односа тужила је преко овлашћене агенције одлазила на рад у Хрватску и Немачку, где је проводила по шест месеци у току календарске године, а зараду је слала ВВ кога је издржавала од 2008 до 2012. године. Уговором о замени непокретности закљученим дана 21.04.2009. године, ВВ је кућу у ... са својим кумом ДД заменио за његов стан број Непокретности су у уговору означене истоветном вредношћу од по 200.000,00 динара и размењене су без доплате. Током 2012. године, ВВ се запослио као портир, а 2016. године је од продаје наслеђене имовине добио 11.000 евра. По дијагностиковању карцинома плућа ВВ, тужила је престала да ради у иностранству и до смрти је неговала свог болесног ванбрачног партнера. Дан 05.10.2012. године ВВ је са својом ћерком, туженом у овој парници, закључио уговор о доживотном издржавању, који је за предмет имао наведену стамбену јединицу. За тај уговор тужила је сазнала после ВВ смрти, током оставинског поступка који је иза њега покренут. Грађевинским вештачењем и његовом допуном, проведеним на околност вредности улагања у реновирање куће, утврђено је да вредност грађевинских радова изведених у периоду од 1997. године до 2009. године износи 20.810,00 евра, односно 2.441.756,00 динара.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је нашао да у одсуству испуњавања уговорних обавеза тужене предвиђених уговором о доживотном издржавању, исти представља симулован правни посао и да је као такав ништав, а како је увећању имовине свог ванбрачног партнера тужила допринела уделом од 50%, то јој

од вештачењем утврђеног износа припада 1.220.878,00 динара, у ком обиму је тужбени захтев усвојен, заједно са законском затезном каматом досуђеном сходно члану 277. ЗОО, док је у преосталом делу захтев тужиле за исплату разлике до траженог износа од 1.770.000,00 динара са припадајућом каматом одбијен као неоснован.

Другостепени суд је оценио да је првостепена пресуда заснована на погрешној примени материјалног права, па је жалбу тужене усвојио и тужбени захтев у целости одбио као неоснован. Тај суд је пошао од одредбе члана 109. став 1. ЗОО, али је нашао да за истицање ништавости, које право се протеком времена не губи, тужилца нема правног интереса да заштиту својих права тражи подношењем тужбе за утврђење (члан 194. ЗПП), јер према одредбама Закона о наслеђивању, ванбрачни партнер не улази у круг законских наследника. Разматрајући део тужбеног захтева облигационо правне природе, другостепени суд је закључио да је према члану 170. Породичног закона, тужилца могла истицати захтев за исплату у висини својих улагања у увећање посебне имовине ВВ, али да њена доказна активност за резултат није имала утврђење разлике у вредности куће у Жабљу пре и после извршених улагања, јер је предложила само грађевинско вештачење на околност вредности изведених грађевинских радова.

Према становишту Врховног суда, правилно је другостепени суд применио материјално право када је тужбени захтев за утврђење ништавости уговора о доживотном издржавању одбио као неоснован.

Чланом 109. став 1. ЗОО прописано је да на ништавост суд пази по службеној дужности и да се на ништавост може позвати свако заинтересовано лице, а чланом 110. ЗОО прописано је да се правно на истицање ништавости не гаси.

Из цитираних законских одредби следи да право на истицање ништавости не застарева и да тужбу за утврђење ништавости неког правног посла, који је сходно члану 103. став 1. ЗОО противан принудним прописима, јавном поретку и добрим обичајима, може поднети свако лице које има правни интерес. У конкретном случају, правни интерес тужиле би се огледао у њеном праву на имовину, односно у стварно-правном захтеву реализованом у стицању сувласничког удела на предметном стану. Међутим, како је у одсуству завештања (члан 2. Закона о наслеђивању) круг законских наследника одређен чланом 8. став 1. Закона о наслеђивању („Сл. гласник РС“, бр.46/95 са изменама и допунама), којим је прописано да оставиоца наслеђују његови потомци, усвојени и њихови потомци, брачни друг, родитељи, усвојиоци, браћа, сестре и њихови потомци, дедови и бабе и њихови потомци и његови преостали преци, то тужилца као ванбрачна партнерка пок. ВВ, нема правног интереса за утврђење ништавости уговора о доживотном издржавању који је он закључио са туженом, својом ћерком и законском наследницом првог наследног реда (члан 9. став 1. Закона о наслеђивању).

Сагласно изложеном правном становишту, противно ревизијским наводима, суд није био дужан да код одсуства правног интереса тужиле за подношење тужбе за утврђење ништавости уговора о доживотном издржавању, применом члана 4. став 2. Закона о наслеђивању по службеној дужности пази на недостојност тужене за наслеђивање.

Са наведених разлога, применом члана 414. ЗПП, одбијена је као неоснована ревизија тужиле у делу првог става изреке – алинеја 1, другостепене пресуде, којим је одбијен као неоснован тужбени захтев за утврђење ништавости предметног уговора о доживотном издржавању.

Међутим, погрешном применом материјалног права која је за последицу имала погрешно и непотпуну оцену чињеница битних за одлучивање, другостепени суд је као неоснован одбио и захтев тужиле за исплату у обиму њених улагања у увећање посебне имовине пок. ВВ.

Чланом 7. став 1. чланом 228. ЗПП прописана је дужност странке да изнесе чињенице и предложи доказе на којима заснива свој захтев и којим оспорава наводе и доказе противника. Сагласно својој процесној дужности тужила је предложила извођење доказа грађевинским вештачењем, а у складу са чланом 229. став 2. ЗПП, којим је прописано да суд одлучује који ће се докази извести ради утврђења битних чињеница, суд је тај који одређује задатак вештачења коме се у циљу употпуњавања доказне грађе ради правилне примене материјалног права приступа сходно члану 259. ЗПП. У конкретном случају, изведеним доказима несумњиво је утврђено да су у периоду од заснивања ванбрачне заједнице до 2008. – 2009. године изграђени хала са гаражом, боксови за живину, летњиковац, бедем до улице, те да је кућа реновирана у унутрашњем делу – постављен је под, урађена кухиња, купатило, плочице, столарија и уведено грејање на плин. Такође је утврђено да су тужила и ВВ 2006., односно 2008. године на име отпремнине по престанку радног односа добили 6.000 евра, односно 7.000 евра, да је након престанка радног односа тужила шест месеци годишње проводила радећи у иностранству, шаљући зараду ВВ који у том периоду није био запослен, те да су се саслушане парничне странке и сведоци изјашњавали на околност стања куће пре и после извршених улагања. Како из Уговора о размени непокретности, закљученог 21.04.2009. године између ВВ и ДД, следи да су кућа и стан били једнаке вредности (по 200.000,00 динара) и да је разменом дошло до претакања вредности куће са помоћним објектима као непокретностима (увећане улагањем тужиле) у вредност стана, било је потребно да на основу предлога тужиле за извођење доказа грађевинским вештачењем суд у циљу правилне примене одредби материјалног права – члана 191. став 2. у вези са чланом 170. Породичног закона („Сл. гласник РС“, бр.18/05, са изменама и допунама), дефинише одговарајући задатак вештачења на основу кога ће се према резултатима доказног поступка утврдити обим увећања вредности куће, као посебне имовине пок. ВВ, до кога је дошло улагањем новчаних средстава тужиле, а преточене у имовину стана који чини предмет заоставштине.

Када поступајући по упутима из ове одлуке правилном применом материјалног права на правилно и потпуно утврђено чињенично стање донесе закониту одлуку, суд ће за исту дати јасне и довољне разлоге.

На основу члана 416. став 2. ЗПП, одлучено је о основаности ревизије тужиле која се односи на облигационо-правни део њеног тужбеног захтева.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић